

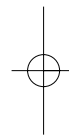
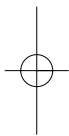
Fra José Rodríguez Carballo, ofm

**KLARA ASIŠKA
I KLARA DANAŠNJA**
**SRCE KOJE JE GOSPODIN
ZAVEO I OSVOJIO**

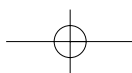
*Za 750. obljetnicu smrti svete Klare
i odobrenja njezinog Pravila*

*Pismo Generalnog ministra
Reda manje braće
o svetkovni sv. Klare Asiške*

Rim 2004

*Design and layout:
JA for Communications Office - Rome*

Klara Asiška i Klara današnja...

Drage siromašne sestre sv. Klare,
 draga manja braćo,
 želim vam obilje spasenja
 i mir u Gospodinu (usp. *PKE* 1).

Zahvala

Sa svetom Klarom, «zahvaljujem djelatelju milosti što vas je uresio tolikim naslovima krijeposti i prosvijetlio znakovima tolike savršenosti» (usp. *2PAg* 3); i «radujem se u Gospodinu i kličem u Bogu mome spasitelju» (usp. *Hab* 3,18) zbog «divnog glasa o vašem svetom životu» (*IPAg* 3).

Zahvaljujem Gospodinu za vjernost tolikih sestara i braće koji, poput svjetiljke postavljene na svijećnjak, osvjetljava sve one u kući i one koji joj se primaknu. Zahvaljujem Gospodinu za darežljivost tolikih sestara i braće koji, iz tišine i iz klauzure u klausturu svijeta, zauzimaju se bez ikakve računice u izgradnji Kraljevstva. Zahvaljujem Gospodinu za tolike sestre i braću koji, iako u mnogim teškoćama, svjedoče u radosti ljepotu nasljedovanja Isusa Krista siromašnog i raspetog. Zahvaljujem Onomu od kojega «dolazi svaki dobar dar, svaki savršen poklon» (*Jak* 1,17), za sestre i za braću koji odlučno stupaju stazama krijeposti (usp. *PKE* 3).

Klara Asiška i Klara današnja...

Prigoda pisma

Danas, dok se Crkva sjeća prijelaza sestre Klare, zatvaramo jubilarna slavlja koja su, na sjećanje 750. obljetnice njezine smrti i odobrenja Pravila, slavljena posvuda gdje su nazočni siromašne sestre i manja braća.

Iz tog vam razloga želim živo pokazati ljubav što me pokreće iznutra (usp. *OKI* 59) prema svima vama i svakoj pojedinoj, siromašne sestre, raspršene od istoka do zapada. Pišem vam, ustvari, potaknut velikom ljubavlju koju vam ispovijedam, kao ljubljenim sestrama u Kristu, koji «je za nas postao put» (*OKI* 5), i u Franji, našem «blaženom ocu» (*OKI* 48). Pišem vam, također, potaknut odgovornošću koja mi dolazi iz Franjina obećanja (usp. *FV* 2; *OKI* 29) i iz želje što ju je iskazala Klara (usp. *OKI* 50).

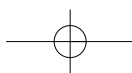
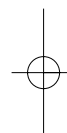
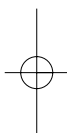
U isto vrijeme, dok pišem sestrama, pišem i vama, moja draga braćo. Budući da je Klara najvjernija učenica i nasljedovateljica Franjina, njegova duhovna nasljednica, njegova najbolja tumačiteljica, i budući da je živjela u potpunosti franjevački poziv, «Franjina biljčica» je i za nas, manju braću, nezaobilazna u upoznavanju Franje, u čitanju i shvaćanju u svoj njezinoj dubini «Siromaškove» poruke i djela.

Između vas, siromašne sestre svete Klare, i nas, manje braće, postoji duboko i neraskidivo zajedništvo karizme, stvarna i divna komplementarnost. Iz tog razloga, sretna okolnost koja nam nudi slavlje dvostrukog Klarinog jubileja, nije samo za vas, ljubljene sestre, razlog radosti i vrijeme milosti za produbiti spoznaju o Klari, već je i za sve nas, koji smo svojom učinili Klarinu nakanu da nasljedujemo Isusa Krista putem što ga je označio otac Franjo.

Razmišljanja koja slijede, zasnovana uglavnom na Klarinim i Franjinim spisima, imaju jedinu svrhu da nas podsjetite na našu «odluku»

Klara Asiška i Klara današnja...

(2PAg 11), kako bismo «brzim trkom i lakim korakom» (2PAg 12), a da ne dopustimo da nas ovije «nikakva gorčina ni magla» (3PAg 11), mogli «sigurnije stupati putem Gospodnjih zapovijedi» (2PAg 15).

Klara Asiška i Klara današnja...

Klara, Franjina "biljčica" (usp. OKI 37)

Duh je Sveti nadahnuo zajedno s Franjom i Klaru. Stoga je, kako reče Ivan Pavao II., nemoguće odvojiti te «dvije pojave», te «dvije legende», ta «dva imena».

Franjo je za Klaru i za njezine sestre preteča koji pokazuje put, «utemeljitelj, saditelj, poma-gać» (*OKI* 48), pomnjin u njegovanju riječju i djelom, svoje biljčice (usp. *OKI* 49); «stup i naša jedina čvrstoća poslije Boga» (*OKI* 38). Jako je znakovito da se, govoreći o vlastitom pozivu u *Oporuci*, Klara stalno poziva na Franju.

Klara je, s druge strane, za Franju savjetnica i svjetlo za raspoznavanje volje Gospodnje u trenutcima sumnje (usp. *LM* 12,2) i uvijek «pomoć kao što je on» (*Post* 2,20). Znakovito je da se, u časovima obeshrabrenja i tame, Franjo vraća *Svetom Damjanu* kako bi tražio, u Klarinoj blizini, potrebnu utjehu.

Od Franje Klara prima Boga, prima ljubav i poticaj kako bi živjela bez zadržke evanđelje s neopozivom odlukom (usp. *OKI* 5). Od Klare Franjo dobiva Gospodnje prosvjetljenje. Klara je odsjaj Franjin, u kojem se vidi kao u zrcalu (usp. *Proc* 3,29). Lice je Franjino, s druge strane, osvijetljeno Klarinom čistoćom i siromaštvom. Klara je nježno ljubila Franju. Sa svoje strane Klara je uvjerala Franju, obrativši se za njega u sliku Marije, svojom odlučnošću, svojim bezuvjetnim povjerenjem u Boga, svojom krhkošću koja nije bila lišena snage, svojom vjernošću i odanošću.

U Klari gori jedna jedina želja: živjeti evanđelje po Franjinu primjeru. Zahvaljujući njemu hrani se istom mudrošću i diše istu evanđeosku svježinu Siromaška. Budući da je otkrila u Franji «istinskog ljubitelja i nasljedovatelja» Sina Božjega (*OKI* 5), Klara ga je uzljubila, povjerala mu se i ujedini-la mu se kako bi živjela isto evanđeosko iskustvo. Pravilo je stoga isto: «opsluživati sveto evanđelje našeg Gospodina

Klara Asiška i Klara današnja...

Isusa Krista (*PPr* 1,1; *PKl* 1,3), kao što je i isto poslanje: obnoviti Crkvu» (usp. *2Čel* 10.204).

Na taj su način Franjo i Klara ostvarili jedan od najvećumnji spojeva u povijesti Crkve: spoj između šutnje koja sluša i riječi koja naviješta, između šutnje koja časti u klauzuri i nazočnosti koja naviješta u putništvu. Od kada je «svevišnji nebeski Otac» prosvijetlio Klarino srce (*OKl* 24) a Franjo njoj i njezinim sestrama pokazao *stazu* (*OKl* 5), i od kada mu je «siromašna gospođa» obećala poslušnost (usp. *PKl* 1,4-5; 6,1), jedino franjevačko nadahnuće raščlanjuje se u dvije komplementarne protege: onu kontemplativnu, otvorenu Riječi, i onu djelatnu, svjedočenja Riječi. To su dvije protege ljubavi, koja je ujedno i kontemplativna i djelatna.

Kako to jedinstvo, duboko ljudsko i u isto vrijeme karizmatičko, puno blizine ali i poštovanja, ne bi vremenom prestalo, svjesni da je «jedan i isti Duh potakao braću i te siromašne žene da iziđu iz ovoga svijeta» (*2Čel* 204), Franjo obećava Klari i njezinim sestrama «da će uvijek voditi marljivu pomniju i posebnu skrb» (*FV* 2) «sa svoje strane i svoga Reda» (*OKl* 29); s druge strane, Klara obećaje, za sebe i svoje sestre, poslušnost Franji i njegovim nasljedateljima (usp. *PKl* 1,4).

U svjetlu onoga što je rečeno, potrebno se upitati, kako nama braći tako i vama sestrama: kako živimo našu komplementarnost karizme? Kako odgovaramo, mi franjevci, na obvezu što ju je preuzeo Franjo oko duhovne pratnje sestara? Kako žive sestre ono što je Klara željela iskazati s poslušnošću Franji i njegovim nasljedateljima? Koje posljedice, pa i pravne vrste, trebamo izvući? Ne traži li od nas Gospodin značajne promjene koje će nas dovesti do većeg zajedništva ne samo osjećajnog nego i stvarnoga?

Sestre, moje je duboko uvjerenje: potrebni smo jedni drugima. Izmijenila bi se karizma, ako bismo kročili odvojeno. A za to bismo svi bili

Klara Asiška i Klara današnja...

odgovorni. Ne želimo, jer to ne možemo, ići uspo-
rednim stazama. Stupajući ujedineni, poštujući
svoje razlike, sve stavljamo u igru: vjernost Franji
i Klari; evanđeosku djelotvornost našega posla-
nja u Crkvi i svijetu; vjerodostojnost pred onima
koji su, danas kao i jučer, uvjereni kako su
Franjo i Klara dvije blizanske i nerazdvojive
duše.

Dok «zaklinjem» braću i sestre «koliko mogu,
poniznim molitvama, u Kristovoj ljubavi» (IPAg
31) da ostanu vjerni baštini što smo je primili,
ohrabrujem jedne i druge da imaju hrabrosti
ponovno razmotriti naše odnose, ojačati ih i uči-
niti ih evanđeoski i franjevački što znakovitijima,
u svjetlu odnosa između Franje i Klare i u svjet-
lu onoga što su nam oni zapovjedili.

Klara Asiška i Klara današnja...

Upoznajte svoj poziv (usp. OKI 4): oživite dar Božji u vama (usp. 2Tim 1,6)

Upoznati svoj poziv kako bismo bolje odgovorili na njega je veliki izazov s kojim se trajno suočavamo. To je zadaća nikada dovršena i koju ne možemo opunomoćiti. U njoj stoji ili pada naša vjernost.

Za Klaru, kao i za Franju, naš poziv, koji je i naše poslanje, je živjeti sveto evanđelje (*PKI* 1,2; *PPr* 1,1). Živeći evanđelje, proslavljujemo «Oca našeg nebeskoga po čitavoj svetoj Crkvi» (*OKI* 14) i blagoslivljat ćemo ga i hvaliti (*OKI* 22) u svakom vremenu i mjestu, zahvaljujući našem, «glasovitom i svetom životu» (*OKI* 14). Oblikovat ćemo, tako, «tijelo od živih i izabranih stijena» (*2Čel* 204) i bit ćemo «primjer i zrcalo» jedni drugima a zajedno svima ostalima (usp. *OKI* 19).

Velik je i lijep naš život i poslanje, drage sestre i draga braćo! Promotrimo potom višestruke darove što smo ih primili i svakodnevno ih primamo od «Oca milosrđa», poglavito onaj našega poziva (usp. *OKI* 2). Promotrimo veliku dobrotu Božju prema nama (usp. *OKI* 15). Veliko je to što nam je Gospodin darovao! Umnogostručimo primljeni talent i držimo zapovijedi Božje i blaženog oca Franje (usp. *OKI* 18). Predajmo se potpuno Onomu koji se čitav za nas predao (usp. *PBr* 37). Predajmo se bez pridržaja «najljepšemu među sinovima ljudskim» (*2PAg* 20). Radujmo se uvijek s njime i ne dopustimo da nas ovije tama prosječnosti, ni gorčina i žalost koje daje «blato ovoga svijeta» (*PKE* 2). Radije, ostanimo vjerni Onomu kojemu smo se predali vječnom ljubavlju (usp. *PKE* 3-4; *IPAg* 5).

Milost ove jubilarne obljetnice odobrenja *Pravila*, koje je Klara tako tjeskobno željela vidjeti da je potvrđeno, je «milosna prigoda» koju trebamo iskoristiti kako bi «potvrdili» svoju «odluku» da služimo Gospodinu i da budemo vjerni onomu što smo obećali sve do smrti (*PKE*

Klara Asiška i Klara današnja...

14). Dovršavajući zauzeto djelo koje smo dobro započeli (usp. *PKE* 14), «rastući iz dobra u bolje, iz krijeposti u krijepost» (*IPAg* 32), nezapriječenih nogu, da nam korake ne usporava ni prašina, već prijedimo stazu blaženstava radujući se, sigurno i hitro (usp. *2PAg* 12-13).

Klara, rođena Crkvi iz Franjine proročke plodnosti, ispovjedit će u svojoj Oporuci: «Sin je Božji za nas postao put» (*OKI* 5). Ta Klarina ispovijest, koju slobodno možemo nazvati «molitvom srca» majke svojim kćerima, je spoj evanđelja što ga je pokazao Franjo, to je jednostavno i snažno uvjerenje «siromašne gospođe», sposobne poduprijeti svrhu i traženje čitavog jednog života: upoznati put kako doći do viđenja ljepote Božjega lica koje se očitovale u Isusu Kristu. Taj se *Put* uobličio u Klarinom životu, stvarajući otvoreni prostor «djelovanju Duhu Gospodnjemu», dajući početke obliku života siromašnih sestara, što ga ona sama ocrta u *Pravilu* što ga je potvrdio Papa Inocent IV., 9. kolovoza 1253.

Rečeno je kako Klara ima povlasticu usredotočiti franjevca na bitno. Stoga, u ovim trenucima, u kojima je potrebno usredotočiti se na osnovne elemente naše karizme, želio bih istaknuti tri «prioriteta» koji mi se čine osnovnima u životu svih siromašnih sestara, kao i svakoga manjeg brata: kontemplativna protega, siromaštvo i bratstvo. Živjeti te «prioritete» učinit će vidljivijim i znakovitijim naš život i preobrazit će naše postojanje u «proroštvo budućnosti» (*NMI* 3).

Klara Asiška i Klara današnja...

**Kontemplativna protega:
«preobrazi sebe motrenjem,
u slici njegova božanstva» (3PAg 13)**

Učiniti od evanđelja jedino pravilo života, kao u slučaju Franje i Klare, uključuje otkriće prvenstva Boga i njegove riječi u svakodnevnom životu. To prvenstvo nije opće načelo, nego središte našeg zajedničkog poziva. Iz tog razloga kontemplativnu protegu treba promatrati kao prvi i osnovni izraz našega nasljedovanja Krista.

Ta kontemplativna protega, koja se po jednom Klarinom iskazu uglavnom sastoji u ljubavnom zagrljaju s Kristom sa svrhom poistovjećenja s njim, i kod Klare i kod Franje, dolazi od pogleda pozornog i punog divljenja i zahvalnosti na otajstvo utjelovljenja. Onaj «koga nebesa ne mogu obuhvatiti» ponizio se i nastanio «u zatvorenom prostoru svete utrobe» djevojke iz Nazareta (usp. 3PAg 18-19). «Gospodar nad gospodarima» (2PAg 1), «tako svet, tako slavan», u prihvaćanju «tijela naše ljudskosti i lornosti» (2P 4), «htio se pokazati svijetu prezren, ubog, siromah» (IPAg 19); «premda bogat» (2Kor 8,9), «ipak je htio da sa svojom preblaženom Djevicom iznad svega izabere siromaštvo» (2P 5).

Kod Klare pogled je pogled zaručnice prema Zaručniku. Kod Franje i Klare taj je pogled onaj zaljubljenog srca koje promatra utjelovljenje Riječi Očeve u svjetlu ljubavi. To je pogled pozoran i prodoran - «svakodnevno...sveudilj» (4PAg 15) – koji dovodi do otkrića ljepote Isusa Krista, «zaručnika plemenitog roda» (IPAg 7), «izgleda ljepšega» (IPAg 9), «čijoj se ljepoti sveudilj dive nebeske čete» i «od čijega su gledanja blaženi svi građani višnjega Jeruzalema» (4PAg 10.13).

Pred divnim događajem Sina Božjega koji se tako ponizio radi našega spasenja, Klara ne može ne uskliknuti, puna divljenja: «O, čudesne poniznosti, zapanjujućeg siromaštva! Kralj

Klara Asiška i Klara današnja...

andela, Gospodar neba i zemlje (usp. *Mt* 11,25), položen je u jaslje!» (*4PAg* 20-21). I ne može a da ne pozove na motrenje tog otajstva: «Gledaj pomno... promatraj... promišljaj» (*4PAg* 19.22.28).

Ako siromaštvo i poniznost Betlehema potiču unutarnje divljenje Franje i Klare i zadobivaju ih za Boga, Kalvarija će, međutim, biti povlašteno mjesto zaručničke ljubavi djevice Klare i Franjine preobrazbene ljubavi. U mucu i smrti Gospodinovoj, naime, objavljuje se u potpunosti, do krajnjih granica, ljubav Božja prema ljudskom rodu, njegova «neizreciva ljubav» (*4PAg* 23). Stoga, prije sablazni križa, Franjin se pogled pretvara u nasljedovanje: «ostavljajući nama primjer da idemo stopama njegovim» (*1Pt* 2,21; *2P* 13) a onaj Klarin postaje prodoran, oduševljen i pun samilosti: «Prigrli, siromašna djevice, siromašnoga Krista. Gledaj onoga koji je za te postao prezren i slijedi ga postavši radi njega prezrena na ovom svijetu... pogledaj, razmisli, razmatraj svoga Zaručnika... koji je radi tvoga spasenja postao najružniji od ljudi, prezren, udaren i po cijelom tijelu mnogostruko bičevan, umirući u samim tjeskobama križa, i poželi da ga nasljeduješ» (*2PAg* 18-20).

Kod Klare i Franje kontemplacija se ne svodi na puko umno promišljanje, nego je zahvaćujuća i sveopća a, time, obuhvaća cijelu osobu u svim njezinim protegama: duhovnoj, umnoj, osjećajnoj i osjetilnoj. Ljubav Gospodnja «usrećuje» (*4PAg* 11), ona je potpuna. Stoga su, duh, duša i srce (usp. *3PAg* 12-13) trajno okrenuti Gospodinu (usp. *NPr* 22,19; *4PAg* 15), kako bi doveli do postupnog zaručničkog poistovjećenja s Ljubljenim, tako da i «dijelovi tijela» ne budu zapreka, već da istaknu Krista još više: «postavi svoj duh pred zrcalo vječnosti ... i preobrazi svu sebe motrenjem u slici njegovog božanstva» (*3PAg* 12.13).

Kao što se Franjo, iz ljubavi, preobrazio u živu sliku Ljubljenoga (usp. *LM* 13,5), tako Klara,

Klara Asiška i Klara današnja...

zapaljena ljubavlju prema Zaručniku, je Ljubljena koja se preobrazila u Ljubljenoga. Ista se stvar događa svima onima koji upiru svoj pogled i svoje srce u Gospodina.

Franjevačko-klarska kontemplacija, daleko od tog da je pobožno pobožnjaštvo, je put poistovjećivanja s Gospodinom. Tko poprimi kontemplativni stav u svome životu pretvara se u «novo stvorenje» (*Gal 6,15*) i može reći uistinu: «ta meni je živjeti Krist» (*Fil 1,21*). Kako za Klaru i Franju, tako i za sestre i braću, misaono ponirati znači ispuniti se Kristom, kako bi postali njegovo trajno boravište (usp. *Iv 14,23*); znači «diviti se», «motriti», «ogledati se» u Gospodinove krijeposti: «blaženo siromaštvo, sveta poniznost i neizreciva ljubav» (*4PAg 15.16.18*); znači trajno gledati Krista i prigrliti ga sa željom da ga se nasljeduje (usp. *2PAg 18-20*).

To je logika ljubavi koja vodi, po svojoj samoj naravi, do preobrazbe i do djelovanja. Na taj način kontemplacija je nasljedovanje a nasljedovanje dovodi ponovno do kontemplacije. Drugim riječima, kontemplacija je život a život je kontemplacija. Mislim kako se s punim pravom može ustvrditi kako za svetu Klaru, kao i za Franju, kontemplacija i nasljedovanje se podudaraju, čak dotle da ih kontemplacija dovodi do poistovjećanja sa Isusom siromašnim, čistim i poslušnim iz ljubavi. U isto vrijeme oblik evanđeosko-kontemplativnog života i njezinih sestara, nasljedujući Franjin primjer, logičan je odgovor na ludost ljubavi Božje, objavljene u utjelovljenju, muc i smrti Isusovoj.

Sveta Klara, kao što je to ranije učinio sveti Franjo, prešla je taj put do kraja. Slušala je i promatrala Krista sa svom ljubavlju za koju je sposobna žena koju je osvjetlio Duh Gospodnji, i, sjedinjujući um, srce i volju, prešla je laganim i odlučnim korakom iste stope Sina Božjega koji je «siromah bio položen u jasle, siromah živio u svijetu i gol visio na križu» (*OKI 45*).

Klara Asiška i Klara današnja...

Trajno promišljajući Kristovo lice, Klara ga odražava kao u «zrcalu» i priopćava snagom koja joj dolazi iz njegovanja i čuvanja, u srcu i u životu, snažnog zanosa prema Kristu, svom Zaručniku, i nježne samilosti prema čovjeku svakoga vremena. Na taj način Klara, «zanosna ljubiteljica rassetog i siromašnog Krista» (Ivan Pavao II.), i Franjo, «istinski ljubitelj i nasljedovatelj» Isusa Krista siromašnoga i rassetoga (*OKI* 5), pretvaraju se u svjedoke ljubavi Božje prema čovječanstvu.

Kako je vlastito duboko zaljubljenim osobama, Klara i Franjo se poistovjećuju s Isusom, zrcale se u njemu, oblače se u njega, pretvaraju se u njega. Njihovo je srce zaveo zaručnik, Gospodin ih je osvojio. Oboje su dopustili da ih ovije svjetlo što obasjava Očevo «zrcalo». To je osnovno iskustvo. Divljenje, ispunjena šutnja i zatvoren prostor, poglavito srca, bit će neposredna posljedice kako za Siromaška tako i za sestru Klaru.

U svjetlu Klarinog i Franjinog primjera možemo se upitati: koje mjesto Bog zauzima u našem životu? Kako živimo kontemplativnu protegu koja obilježava franjevačko-klarsku karizmu? Koje su smetnje koje susrećemo u našem kontemplativnom životu i kako ih možemo otkloniti? Podudaraju li se u našem posebnom slučaju nasljedovanje i kontemplacija? Kako se živi u našim zajednicama «klauzura srca»?

Drage sestre i braćo, današnji svijet od nas glasno traži da mu pokažemo Isusa. To zahtjeva kontemplativni život, život u kojem, stavljajući svoj duh i svoje srce u «zrcalo», koje je Krist, i «odstranivši svaku zapreku i zapostavivši svaku zaokupljenost», možemo ljubiti, častiti i štovati Gospodina Boga «srcem i duhom čistim» (NPr 22,26). Ljudi i žene našega doba traže od nas da potpuno ljubimo Onoga koji nam se potpuno predao, tako da se, poput Franje i Klare, preobrazimo na taj način u ikonu Ljubljenoga, u živu

Klara Asiška i Klara današnja...

sliku Isusa Krista (usp. *Rim* 8,29), da se život Isusov u nama očituje (usp. *2Kor* 4,10).

Kontemplacija je učinila od Franje «novoga čovjeka» i od Klare «izvor svijetla». Na početku ovog XXI. stoljeća, Franjo i Klara nas pozivaju da kušamo «skrivenu slatkoću, koju je sam Bog od početka čuvao za one koji ga ljube» (*3PAg* 14). Svojim pogledima i svojim srcima okrenutim Gospodinu, Klara i Franjo nas pozivaju da se ne prepustimo žurbi, aktivizmu, buci i površnosti. Sestre i braćo, hoćemo li imati hrabrosti prihvatiti taj poziv? I mi smo pozvani «blagoslivljati i slaviti Gospodina» (*OKI* 22), uroniti u Isusa Krista svoj duh, dušu i srce, kako bi se preobrazili u Njega (*3PAg* 12-13). Od toga će ovisiti, bez dvojbe, smisao i dubina našega života, značenje i budućnost naših bratstava.

To je veliki izazov koji je pred nama, jer, ako se naše zajednice ne preobrazu u «škole» traženja Boga, u «gozbe» na kojima se svakodnevno dijele kruh Riječi, u «zaštićena mjesta» duhovnosti, molitve, čašćenja, kontemplacije, ako nismo ljudi i žene kod kojih se prvenstvo Boga i kontemplativna protega ne pretvaraju u stvarna i odgovarajuća posredovanja (usp. *NMI* 3), neće moći biti uporišna točka za svijet.

Klara Asiška i Klara današnja...

Živjeti bez vlasništva: siromašna prigri siromašnoga Krista (usp. 2PAg 18)

Siromaštvo je jedna od poznatih oznaka franjevaštva, posebno načina života siromašnih sestara. Živjeti «bez vlasništva» (*PPr* 1,1; *PKl* 1,2) može se reći da je prevladavajuća i razlikujuća oznaka našega «činiti pokoru» (usp. *PKl* 6,1). «Živjeti bez ikakva vlasništva» je, za Franju i Klaru, dvoje istinskih “anawin” ili “Jahvinih siromaha”, nešto o čem se ne može pregovarati.

Klara i Franjo, obraćajući se onima koji žele prihvatiti ovaj život, traže da se njima navijeste riječi evanđelja, (usp. *Mt* 19,21): «da pođe i da proda sve svoje i nastoji razdijeliti siromasima» (*PKl* 2,8; *PPr* 2,5). Ta evanđeoska riječ je u osnovi života Franje i Klare; to je prava karizmatička riječ, značenjski okvir njihovog evanđeoskog iskustva, osnovnog opredjeljenja, koje nadahnjuje odluku da se živi prema «savršenosti svetog evanđelja» (*FV* 1; usp. *PKl* 6,3), usmjeruje put i osvjetljava sljedeće korake.

«Naklonost» koju Franjo i Klara pokazuju prema korijenitom siromaštvu, izražena «življenjem bez vlasništva» ne nadahnjuje se na modama vremena, nego na ljubavi Krista, istinskog siromaha (usp. *OKl* 45). Od njega su naučili korijenito i potpuno oslobađanje i poniženja.

Propovijedanje Krista siromašnoga i raspetoga je u središtu Franjinoga i Klarinoga duhovnog iskustva, daje smisao i pokreće njihove stvarne životne izbore, poglavito one koji se odnose na siromaštvo. Put što su ga slijedili Franjo i Klara je put što ga je pokazao Isus Krist svojim ponašanjem i svojim osjećajima: «On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe “opljeni” uzevši lik *sluge*, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu» (*Fil* 2,6-8).

Klara Asiška i Klara današnja...

Vjera je dopustila Klari i Franji da otkriju kako, za spasenje grješnika i otkupljenje robova, Gospodin nije izabrao put bogatstva i moći, nego onaj siromaštva, poniznosti i služenja; preko vjere, «Asiški Siromah» i «Siromašna Gospođa» su naslutili da su spasenje i otkupljenje mogli prihvatiti u mjeri u kojoj, po siromaštvu, poniznosti i služenju, su ulazili na Kristov put i slijedili njegove stope (usp. *1Pt 2,21*). Za Klaru i Franju «presveto siromaštvo» nije jednostavno krijepost, ni samo odricanje od stvari, nego je iznad svega ime i lice: lice Isusa Krista siromašnoga i raspeta (usp. *2PAg 19*).

Gol se rodio među nama, On koji je Božja riječ, povijen u pelenice i nježnu ljubav svoje Majke, On koji je svjetlo i život svega što postoji. Ogoljen, Sin Božji, umro je za nas (usp. *OKI 45*). To je bio put koji, potaknuti milošću Božjom, htjeli su proći blaženi Franjo i blažena Klara.

Promišljajući otajstva utjelovljenja i muke, smrti i uskrsnuća, brat Franjo i sestra Klara urezali su duboko u srce sjećanje na Gospodinovo poniženje i shvatili su kako su njima na poseban način bile upućene riječi iz Matejeva Evanđelja: *Hoće li tko za mnom neka se odreće samoga sebe, uzme svoj križ i neka ide za mnom (Mt 16,24)*. Polazeći od tog iskustva obukli su se «u duh siromaštva, u nutarnji osjećaj poniznosti i duboke pobožnosti» (*LM 1,6*), koji ih je doveo do nasljedovanja Krista, Sina Božjega blagoslovljenoga i slavnoga, slijedeći njegove stope na putu poniznosti i siromaštva (usp. *PPr 9,1; 3PAg 4,25*) i prihvaćajući ga u najsiromašnijima, u gubavcima (usp. *LM 1,5-6*).

Za Franju i Klaru, promišljanje Krista siromašnoga ne svodi se na lijepu mističnu teoriju odricanja, nego se oživotvoruje u stvarnom, zbiljskom i bitnom siromaštvu. Budući da je on uzor svakog savršenstva, ostaje samo nanovo proizvesti njegovu sliku: «Gledaj onoga koji je za te postao prezren i slijedi ga postavši radi

Klara Asiška i Klara današnja...

njega prezrena na ovom svijetu» (2PAg 19; usp. OP 6). Kod Franje i Klare, korijenito siromaštvo, «živjeti bez vlasništva», je odgovor na Isusov *kenosis*, nastojanje da se oživi njegovo poniženje, njegovo otajstvo izvlaštenja i potpune predanosti vlastitog života i dostojanstva u Očeve ruke.

Poput Gospodina Isusa Krista, tako su i brat Franjo i sestra Klara ušli goli na put obraćenja, «pogazivši privlačnosti ovoga smrtnoga života» (2Čel 214), slobodni od svake skrbi prema samima sebi i svake smetnje za duhovnu borbu (usp. IPAg 29). I, kao vjerni nasljedovatelji Kristovi, kad je došao trenutak prijelaza iz zemaljskoga svijetla u ono vječno, usnuli su u Gospodinu onako kako su i živjeli: «bez vlasništva». Brat Franjo, preobrazivši se u životu u istinskog nasljedovatelja Krista siromašnoga i rassetoga, malo prije smrti zaželio je da ga gologa polože na голу zemlju, i tako, bez haljine od vreće, okrenu, kako se običavalo, lice nebu, i reče braći: «Ja sam svoje učinio, a što vi treba da učinite, neka vas pouči Krist!» (2Čel 214). Sa svoje strane, Klara, čiji se poziv i život zgušnjava u trajno obdržavanje «siromaštva i poniznosti Gospodina našega Isusa Krista» (PKI 12,13), moći će reći na kraju svojih dana: «Pa kao što sam ja uvijek nastojala voditi brigu da obdržavam i činim da se obdržava sveto siromaštvo... tako su dužne uz pomoć Božju do kraja obdržavati i činiti da se obdržava sveto siromaštvo one koje mene naslijede u službi» (OKI 40-41; usp. OR 34-35).

«Povlastica siromaštva», to jest «život bez vlasništva», «bez posjeda i zajedničkog vlasništva» (usp. PKI 6,12) koji daju materijalnu sigurnost i priječe da se iskusi Boga kao «velikog djelitelja» i «Oca milosrđa» (usp. 2PAg 3; OKI 2), je prijevod u klariskom ključu Franjinog duhovnog zrenja. To je izbor, ako hoćete, još odlučniji, jer klauzura vas ostavlja, drage sestre, nezaštićenima pred životom, u usporedbi s putništvom i prosidbom franjevacu,

Klara Asiška i Klara današnja...

i postavlja vas pred odluku da iskusite potpunu ovisnost o Bogu i o braći.

Slijedeći Franjin i Klarin primjer, «života bez vlasništva», koji obuhvaća sve protege svakodnevnog življenja, za nas je, franjevce i klarise, dokaz naše vjere, koja se sastoji u iskustvu do koje nas točke ljubi i čuva milosrdni i milosni Otac (usp. *OKI* 58), kao majka maleno dijete (usp. *Proc* 11,3). To je način da se ljubi Onoga koji nas je ljubio prvi; oblik potpunog povjerenja u Boga, u njegovu vjernost, u njegovu ljubav; oblik potpune ogoljenosti, koja nas dovodi da nemamo ništa kako bi nas ispunilo u potpunosti bogatstvo ljubavi Božje i kako bismo molili s blaženim Franjom: «Ti si sve naše bogatstvo do zasićenosti» (*PB* 4).

Na taj način, protega materijalnog siromaštva – važna protega, koju nikada ne treba ostaviti po strani – nadahnjuje se, i ponekad, vodi do dublje i potpunije protege izvlaštenja od svih oblika, one koja dolazi do samog srca osobe: braća i sestre ne trebaju sebi ništa prisvajati (usp. *NPr* 6,1; *PKI* 8,1; *OP* 2,3; 7,4; 8,3). Rečeno na drugi način, za Klaru i Franju, nema siromaštva bez poniznosti, nema siromaštva bez malenosti, nema siromaštva bez prihvaćanja poniženja koje nam može doći od drugih (usp. *Proc* 2,1; *OP* 14,4).

U svjetlu rečenoga, potrebno se upitati: kako u stvarnosti iskazujemo «život bez vlasništva»? Koje smo oblike siromaštva i malenosti pozvani «izmisliti» ili «izvući» kako bi naše nastojanje da «živimo bez vlasništva» bilo uistinu svjedočanstvo vidljivo i uvjerljivo, znakovito i značajno? Koja je istinska osnova našega siromaštva? Jesmo li uvjereni kako je «putništvo», shvaćeno iznad svega kao razvlaštenost i sloboda u duhu, obilježje franjevačkoga i klariskog poziva i zahtjev našega «življenja bez vlasništva»? Koji je naš stav i raspoloživost prema promjenama koje trebamo ostvariti?

Krist je siromašan dovršio svoje djelo. Franjo i Klara su siromašni dovršili svoju zadaću. Sad je

Klara Asiška i Klara današnja...

na nama red da prihvatimo, kao životni stav, živjeti neprestano u stavu obraćenja (usp. *PPr* 2,17), prokazujući tako, lažne vrijednosti našega vremena. Jer u tom je siromaštvo: u «životu bez vlasništva», onako kako smo to obećali; u slobodi i nenavezanosti na mjesta, na osobe i stvari, «kao tuđinci i stranci na ovome svijetu» (*PPr* 6,2; *PKl* 8,2); u uspostavi ustroja u službi života a ne u služenju njima samima; u radu «vjernom i predanom» kao prvom očitovanju našeg siromaštva, «izbjegavajući duši štetnu besposlicu» (*PPr* 5,1-2; *PKl* 7,1-2); u uzvratanju Gospodinu, riječju i primjerom, svih darova koje smo od njega primili (usp. *NPr* 17,17; *OP* 19,2).

Budući da svi darovi pripadaju samo svevišnjem Bogu (usp. *OP* 7,4; *2PAg* 3), mi se osjećamo potaknuti bratski ih podijeliti s onima koji ih imaju manje od nas; sa svima želimo biti «blagi, miroljubivi, čedni, krotki i ponizni» (*PPr* 3,11), navjestitelji mira i pravde, ne osuđujući nikoga, ne uznemirujući se i ne srdeći, pa bilo to i zbog bratova grijeha (usp. *OP* 11; *PKl* 9,5); i nastojmo poprimiti život i stanje malenih u društvu, ponašajući se među njima kao maleni, ne razlikujući se po životnom standardu, od onih koji imaju manje bogatstva i prihvaćajući u dobroj mjeri da nas smatraju prostima, jednostavnima i prezrenima (usp. *OP* 19).

I ne zaboravimo nikada, braćo i sestre, da je to Franjina volja i to je ono što smo obećali: «slijediti nauk i stope Gospodina našega Isusa Krista» (*NPr* 1,1; usp. *3PAg* 4) i ljubiti uvijek «našu gospođu svetu siromaštinu» i obdržavati je vjerno sve do kraja (usp. *OpSi* 4; *PKl* 12,13; *OKl* 39-43).

Klara Asiška i Klara današnja...

Zajedništvo života u bratstvu: Gospodin mi je dao braću i sestre (usp. OR 14; OKI 25)

Klara, vjerno slijedeći Franjin evanđeoski izbor, živi nasljedovanje siromašnoga Krista u zajedništvu života u zajednici. Otkad je Svevišnji objavio Franji da treba živjeti «po načinu svetoga evanđelja» (OR 14) a Klari prosvijetlio srce (usp. OKI 24), ni jedno se ni drugo ne mogu razumjeti osim u dubokom zajedništvu sa svojom braćom i sestrama. I od kada je Gospodin darovao njima braću i sestre (usp. OR 14; OKI 25), nisu ni pomišljali na drugi način života osim na brat-ski život u zajednici.

I za Klaru i za Franju, zajednica je mjesto u kojem se evanđelje živi u svakodnevnicu, povlaštena sredina u kojoj se svjedoči Bog koji je zajedništvo u različitosti i različitost u zajedništvu. Stoga će zajednica biti nezaobilazan element u evanđeoskom franjevačko-klariskom projektu.

Pozvani slijediti izbliza evanđelje i stope našega Gospodina Isusa Krista mi, manja braća i siromašne sestre, ustanovljeni smo u zajednici i kao zajednica. Ako je posvećeni život “signum fraternitatis” (usp. VC c. 2), život u zajednici je naše lice, naš poziv i poslanje, naš način življenja evanđelja i svjedočenja Krista (usp. Iv 13,35).

Zajednički je život, bez ikakve dvojbe, jedna od stožina, zajedno s kontemplacijom i siromaštvom – malenošću, oko koje su Franjo i Klara zasnovali sav svoj način života. U tom smislu ime koje nosimo, manja braća i siromašne sestre, je jako znakovito i spaja naš poziv i poslanje, onako kako ih je Franjo prenio Klari.

Zajednički život, kao zahtjev franjevačkog i klariskog poziva, polazi od iskustva vjere, zahvaljujući kojem, prvo Franjo a potom i Klara, mogu priznati da su drugi istinski darovi Gospodina: «I kad mi je Gospodin dao braću»,

Klara Asiška i Klara današnja...

priznat će Franjo prepun začudenosti (*OR* 14) a jednako će tako učiniti Klara: «... s malobrojnim sestrama koje mi Bog bijaše dao malo nakon mojeg obraćenja» (*OKI* 25). Bog je dao sestre Klari, kao što je dao braću Franji. I jedni i druge su dar i poklon «Oca milosrđa».

To je ono što nastaje iz iskustva vjere, hrani se i opskrbljuje promišljanjem trojstvenog otajstva, uzora i izvora svakog zajedništva (usp. *VC* 8.9) i očituje se u činima punim ljubavi koji odišu nepatvorenom ljubavlju i pokazuju čist odnos, bez dvoličnosti, zasnovan na jednostavnosti, na blizini i priznanju darova Gospodnjih u svakom od braće i sestara. Samo pogled onoga tko ljubi i ima jednostavno srce, kao u Franjinom i Klarinom slučaju, sposoban je otkriti u drugima, u čuđenju i poštovanju, djelo Duha (usp. *SP* 85).

Nije uopće čudno što su se *Sv. Damjan i Porcijunkula* preobrazili u mjesta gdje je ideal prvotne kršćanske zajednice (usp. *Dj* 2,44-47; 3,34-35) postao svakodnevni život. To iskustvo postaje vidljivo u činima jako stvarnim, preko kojih jedni hrane druge (usp. *PPr* 6,7-8; *PKI* 8,15-16), svi su bezuvjetno poslušni Bogu a u ljubavi su poslušni jedni drugima.

Ako je zajednica dar koji se prihvaća s vjerom i zahvalnošću, ona je u isto vrijeme zadaća, kao takva, potrebno ju je izgrađivati i čuvati. S jedne strane je gradimo na osnovu dubokih ljudskih odnosa, preko skrbi o vrjednotama koje su potrebne u svim ljudskim odnosima (usp. *BratŽiv* 27). S druge strane, budući da je zajednica «blago u glinenim posudama» (*2Cor* 4,7), potrebno ju je pažljivo čuvati. U tom surječju, ne treba se čuditi što Klara, posvajajući Franjine nagovore braći (usp. *PPr* 10,7; *OP* 25 e 26), opominje svoje sestre da se čuvaju «svake oholosti, isprazne slave, zavisti, pohlepe, zaokupljenosti i skrbi za ovaj svijet, ogovaranja i mrmljanja, nesloge i dijeljenja» (*PKI* 10,6). Oboje su bili svjesni opasnosti koje prijete tom blagu a, uz to, i potre-

Klara Asiška i Klara današnja...

be djelatne suradnje između dara Božjega i osobnog zalaganja (*BratŽiv* 23).

Na isti način zajednica, kako bi bila ponuda evanđeoskog života, treba biti vjerodostojna, stvarna i svesrdna. Iz tog razloga Klara, dok traži od svojih sestara da «jedna drugoj očituju svoje potrebe» (*PKl* 8,15; usp. *PPr* 6,8), opominje ih da očituju, preko djela, ljubav koju ispovijedaju: «A iz ljubavi Kristove ljubeći se među sobom, pokažete na vani onu ljubav koju imate unutra, da tim primjerom izazvane sestre uvijek rastu u ljubavi prema Bogu i u međusobnoj ljubavi» (*OKl* 59-60). I ako bi se među njima pojavila kakva razmirica ili sablazan, sestre se ne smiju prepustiti srdžbi ili uznemirenju, već trebaju zadržati mir srca i požuriti se u uzajamnom praštanju kako bi izliječile rane (usp. *PKl* 8,15; *PPr* 6,8), svjesne uvijek činjenice da je «jedinstvo međusobne ljubavi vez savršenstva» (*PKl* 10,7) i da se zajedništvo izgrađuje po cijenu izmirenja i praštanja (usp. *BratŽiv* 26).

Ako bratstvo obilježava i daje vjerodostojnost našem posvećenju i poslanju, onda naše zajednice moraju biti istinska bratstva i kao takva se očitovati. Stoga ih moramo graditi i izgrađivati iz dana u dan, slušajući svi riječ evanđelja koja odzvanja u srcu i nadahnjuje nježni osjećaj i vjerodostojnost svakodnevnih čina, preko koji se i ostvaruje ljubav prema drugima. Svaki bratski čin, sve do onog osnovnog, najponiznijeg, najjednostavnijeg, punog dobrote, uzdržljivosti i tankočutnosti, može se preokrenuti u «odabrani kamen» (*2Čel* 204) u izgradnji bratstva.

Sve u životu siromašnih sestara i manje braće treba voditi jedinstvu, uzajamnoj ljubavi, bratskom zajedništvu. Tako, promišljanje ljubavi Božje, očitovane u otajstvima utjelovljenja i muke i smrti Isusove, susreće u zajedničkom životu povlašteno tlo. U njemu se Bog-ljubav pokazuje i postaje opipljiv. Na isti način izvlaštenje ne samo ujedinjuje sa siromašnim

Klara Asiška i Klara današnja...

Kristom, nego ujedinjuje braću i sestre među njima, otvarajući prostor u srcima svetom djelovanju Duha koji je ljubav. Na taj način drugi je dar koji se nudi našoj slobodi da ljubimo.

U izgradnji franjevačke zajednice služba vlasti ima bitnu ulogu. Vlast, kako za Klaru tako i za Franju, je iznad svega nasljedovanje Krista sluge, Sina ljudskoga koji je došao služiti a ne da bude služen (usp. *Mt* 20,28; *OP* 4). To se služenje izražava postajući stvaratelji zajedništva (usp. *PKl* 4,11-12; *PMin* 1-12), u opominjanju i ispravljanju braće i sestara (*PKl* 10,1; 9,1; *NPr* 10,1), u vjernom čuvanju karizme, primljene od Boga (usp. *PKl* 6,11), od braće i sestara (*PKl* 4,9; *NPr* 4,6), promičući suodgovornost i suradnju (usp. *PKl* 2,1-2; 4,15-19.22-24).

Od trenutka kad zajednica uključuje otvorenost i priznanje drugih, graditi je znači raditi kako bi suradnja s drugim zajednicama bila divna stvarnost. To razumijeva odricanje od samodostatnosti, bilo kakva da su sredstava kojima neka zajednica raspolaže. A to znači imati veliki osjećaj za stvarnost. Jer kako neki brat može vjerovati da je tako «bogat» da počne misliti da nema potrebe za drugima? Uznositost i oholost, koje se mogu pojaviti zbog broja braće i sestara ili, također, zbog umne sposobnosti, plod su tijela, a ne Duha. Zajedništvo koje otvara vrata suradnji je najbolji lijek protiv umora i pomanjkanja nade koje se ponekad osjeća u našim srcima.

Napast za manju braću može biti «provincijalizam», dok za siromašne sestre može biti «samostojnost» koju uživaju samostani, ako se pod njom misli i provodi zatvorenost u sebe, kao neka «obrana» pred vanjskim «opasnostima» koje prijetite određenim lažnim sigurnostima.

U svjetlu rečenoga, dobro je upitati se: koju sliku o sebi samima daju naše zajednice? Što za nas znači pripadati određenom Redu? Koji osje-

ćaj pripadnosti imamo prema njemu? Koja sredstava koristimo u izgradnji bratstva i u nadilaženju sukoba koji nastaju u našim zajednicama? Kako živimo osobine koje se traže u svakom ljudskom odnosu? Koji primjer izmirenja i praštanja možemo ponuditi današnjem svijetu, toliko podijeljenom i nasilnom? Koje su promijene potrebne kako bi se došlo do istinske suradnje između provincija i samostana?

Osobno sam uvjeren da, ako je velik put što smo ga prešli na «terenu» bratstva, ne uvijek laganom, velik je u svakom slučaju onaj što ga moramo proći kako bismo došli do zajednica koje mogu ponuditi našem društvu jedinstveno svjedočanstvo da su «povlaštena mjesta susreta s Bogom» (GGKK 40) i «obitelji» u kojima se može postići «puna ljudska, kršćanska i redovnička zrelost» (GGKK 39).

Jedan od velikih izazova koje imamo pred sobom je onaj da prijedemo od života u zajednici do zajedništva života u zajednici. Stoga nika-ko nije dovoljno da živimo pod istim krovom. Ni raditi isti posao, ni biti dobri prijatelji. Nismo ni općina, ni poduzeće, ni jednostavna skupina prijatelja. Mi smo braća i sestre, činimo «obitelj ujedinjenu u Kristu» (ES 25), u kojoj bi međusobni odnosi trebali biti istinski i skladni, srdačni i bratski, protkani vjerom u Oca, u kojem smo svi sinovi, u Duhu, koji nas ujedinjuje u poštivanju različitosti, i u Sinu, u kojem smo braća. Vjera koja nas dovodi da ljubimo sve bez razlike, uključujući i one koji trpe i one koji, ponekad, nanose trpljenje. Vjera koja nas potiče da imamo nade u druge i u mogućnost njihova obraćenja i rasta. Vjera koja nas pokreće neumorno raditi na izgradnji bratstva, pa i onda kad bi to značilo umrijeti samima sebi (usp. LG 46).

Franju smatraju «sveopćim bratom» a Klaru su opisali riječima «oganj ljubavi, blagost dobrote, snaga strpljenja, posrednica mira i zajedništvo prijateljstva» (BKI 14). Oni su ispuni-

Klara Asiška i Klara današnja...

li svoju zadaću. Došao je čas da učinimo svoju. Drugim riječima čas je da primijenimo i ostvarimo naše poslanje, koje se sastoji u biti živa riječ bratskog i izmirenog čovječanstva i u promicanju «duhovnosti zajedništva» (NMI 42), prije svega unutar naših dotičnih zajednica, franjevačke obitelji, a potom i čitavog čovječanstva. «Dijeleći kruh zajedništva» bit ćemo znak, poglavito svjedočanstvom života, novog čovječanstva ujedinjenog oko Isusa Krista uskrslog snagom Duha.

Klara Asiška i Klara današnja...

Formirati se kako bismo formirali i živjeli u dinamičnoj vjernosti (usp. VC 37)

Ono što smo do sada podijelili razumijeva veliku gipkost i raspoloživost kako bismo se dopustili oblikovati i preoblikovati duh i srce preko ozbiljnog i čvrstog formativnog puta koji «počinje Božjim pozivom i odlukom svakoga [svake] da slijedi s Franjom [i svetom Klarom] stope siromašnog i raspetog Krista» (*RFF* 1), put koji nikad ne svršava (*VC* 65).

Za manju braću kao i za siromašne sestre formacija treba biti dinamičan postupak skladnog rasta cjelovite osobe (usp. *VC* 65) koja, pod djelovanjem Duha Svetoga, otvara svoje srce evanđelju i nastoji trajno zadržati stav obraćenja. Na taj ćemo način načiniti stvarne korake do «postupne asimilacije Kristovih osjećaja prema Ocu» (*VC* 65)

Među mnogim obilježjima formacije – trajne i početne – manje braće i siromašnih sestara koje bi se mogle navesti, želim istaknuti sljedeće:

- * Treba biti iskustvena. Stoga formacija treba pustiti svoje korijene u život bratstva, rađati život i nastojati preobraziti u djela to što se nauči (usp. *OP* 12).
- * Treba imati pozitivan pogled i, ujedno, imati prijedloge za sadašnji trenutak. Formacija treba primiti na se izazove koje donosi svijet i povijest, čitajući i tumačeći, u svjetlu evanđelja, znakove vremena (usp. *Sdp* 6) i usklađujući sjećanje s proroštvom, kako bi obavila svoj plodni i stvaralački put, uključena u sadašnjost i proročki otvorena za budućnost.
- * Treba biti vrsna formacija. Vrsnoća naše budućnosti ovisi, nedvojbeno, od vrsnoće naše formacije. Ako želimo zajamčiti određenu stalnost, kako u najtežim trenucima tako i u onim redovitim i svakodnevnim (usp. *VC* 65.71), trebamo se odlučiti za vrsnu formaci-

Klara Asiška i Klara današnja...

ju, koja je kadra ukorijeniti u srce braće i sestara «potrebne vrijednosti ljudske, duhovne i karizmatske» (*PpK* 18). Za to je, «u vremenu užurbanom kao što je naše», potrebno vrijeme, poglavito «vrijeme, ustrajnost i strpljivo iščekivanje ...jer u stvarnosti osoba se izgrađuje jako sporo» (*PpK* 18). U našem slučaju vrsna formacija zahtjeva da povlastimo iskustvo vjere, zajedništva života u zajednici i osjećajnost.

- * Treba biti osobna formacija. Budući da je osoba u formaciji prva i najodgovornija za vlastitu formaciju, a budući da je svaka osoba neponovljiv pothvat Božji, formacija treba biti osobna, kako bi svatko odgovorno prihvatio dinamiku vlastitog rasta u zvanju. Traži se, uz to, osobni formativni postupak i koji pomaže da postane osobnim, pozoran na posebnost svake osobe, prihvaćajući i potičući njezin ritam rasta, prateći i pomažući svakog brata i sestru da što bolje otkriju i udvostruče dar Božji u svome životu.

Formiranje je danas izazov koji trebamo prihvatiti s radošću i u nadi onoga koji zna da je pozvan nastaviti Isusovo poslanje, jedinog Učitelja. Formirati se, živjeti u stanju trajne formacije i obraćenja, je veliki izazov koji nam dolazi od stvaralačke vjernosti našem pozivu i poslanju.

Klara Asiška i Klara današnja...

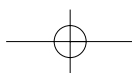
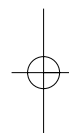
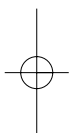
Zaključak

Draga braćo i sestre, u jednostavnosti sam vas proveo kroz neka razmišljanja o elementima za koje, iz pomnog čitanja Klarinih i Franjinih spisa, mislim kako su bitni za franjevačku i klarisku karizmu. Ne namjeravam biti iscrpan u ovom izlaganju, niti u nabranjanju tih elemenata. Jednostavno, htio sam da Franjo i Klara progovore preko svojih spisa – razlog zbog kojih obiluju navodi – i pokazati na vidljiv način da je uistinu riječ o «dvijema blizanskim dušama».

Na kraju ovog pisma, posvajajući Klarine riječi sestri Agnezi Praškoj, molim vas, draga braćo i sestre, da prihvatite «blagohotno i odano» «ono što sam [vam] napisao na nepotpun način» «gledajući u njemu iznad svega osjećaj ljubavi [bratske] kojim sam svakog dana obuzet» za vas, draga braćo, i za vas, sestre ljubljene u Gospodinu (usp. *4PAg* 36-37).

S Klarom vas pozivam da molimo: «Zato prigibam koljena pred Ocem Gospodina našega Isusa Krista (*Ef* 3,14), da nam, po zaslugama slavne svete Djevice Marije njegove Majke, blaženoga našega oca Franje, [naše ljubljene sestre i majke Klare] i svih svetih, samoga Gospodina, koji nam je dao da započnemo dobro, dadne da još rastemo (usp. *IKor* 3,6-7) u dobru i da ustrajemo do kraja. Amen» (*OKI* 77-78).

Klara Asiška i Klara današnja...

Klara Asiška i Klara današnja...

Molitva svetoj Klari

Klaro, srce ispunjeno,
potakni radost.

Klaro, opijena ljubavlju,
usmjeruj našu nježnost.

Klaro, imenom i životom,
vodi nas u noći.

Klaro, silino Duha,
odagnaj naše strahove.

Klaro, svjetiljko sa stola
ujedini nas kao obitelj.

Klaro, očiju bistrih,
skini prašinu s naših trepavica.

Klaro, majko i sestro, moli za nas.
Moli za ove ruke koje se ponekad smetu.
Moli za ove oči koje se ponekad zatvore.
Moli za ovo srce koje ne ljubi kako bi trebalo.

Klaro, majko i sestro,
moli za mir koji nam nedostaje,
za nadu koje nemamo,
za radost koja se trne.

Klaro, majko i sestro,
moli Gospodina da nam udijeli
dar vjernosti
i dar nove braće i novih sestra.

Rim, u Generalnoj kuriji OFM
11. kolovoza 2004.

Fra José Rodríguez Carballo, ofm,
Generalni ministar

Prot. 094688

Klara Asiška i Klara današnja...

Kratice

Spisi svete Klare

<i>1PAg</i>	Prvo pismo Agnezi Praškoj
<i>2PAg</i>	Drugo pismo Agnezi Praškoj
<i>3PAg</i>	Treće pismo Agnezi Praškoj
<i>4PAg</i>	Četvrto pismo Agnezi Praškoj
<i>PKE</i>	Pismo Ermentrudi iz Bruges
<i>PKl</i>	Pravilo sv. Klare
<i>OKl</i>	Oporuka sv. Klare

Spisi svetoga Franje

<i>2P</i>	Pismo svim vjernicima II.
<i>OP</i>	Opomene
<i>FV</i>	Oblik života dan sv. Klari
<i>PMin</i>	Pismo nekom ministru
<i>PB</i>	Pohvale Bogu
<i>PBr</i>	Pismo čitavom Redu
<i>PPr</i>	Potvrđeno pravilo
<i>NPr</i>	Nepotvrđeno pravilo
<i>OR</i>	Oporuka
<i>OpSi</i>	Mala Oporuka iz Sijene

Druge kratice

<i>2Čel</i>	Toma Čelanski, Drugi životopis sv. Franje
<i>BKl</i>	Bula kanonizacije sv. Klare
<i>GGKK</i>	Generalne konstitucije OFM
<i>ES</i>	<i>Ecclesiae Sanctae</i>
<i>LM</i>	Sv. Bonaventura, <i>Legenda Maior</i> – Životopis sv. Franje
<i>LG</i>	<i>Lumen Gentium</i>
<i>NMI</i>	<i>Novo Millennio Ineunte</i>
<i>Proc</i>	Proces kanonizacije sv. Klare
<i>PpK</i>	Ponovno poći od Krista
<i>RFF</i>	<i>Ratio Formationis Franciscanae</i>
<i>SP</i>	<i>Speculum perfectionis</i>
<i>Sdp</i>	Il Signore ti dia pace – Gospodin ti dao mir (<i>Završni dokument Generalnog kapitula OFM, 2003.</i>)
<i>VC</i>	<i>Vita Consecrata</i>
<i>BratŽiv</i>	Bratski život u zajednici